

Ngày soạn:

Ngày dạy:

Tiết 1. Đọc văn.
KHÁI QUÁT VĂN HỌC VIỆT NAM
TỪ CÁCH MẠNG THÁNG TÁM NĂM 1945 ĐẾN HẾT THẾ KỈ XX

A. MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp học sinh nắm được:

1. Kiến thức: Một số nét tổng quát về các chặng đường phát triển, những thành tựu chủ yếu và những đặc điểm cơ bản của văn học Việt Nam từ CMTT năm 1945 đến năm 1975.

2. Kỹ năng: Rèn luyện năng lực tổng hợp, khái quát, hệ thống hoá các kiến thức đã học về VHVN từ CMTT năm 1945 đến hết thế kỉ XX.

3. Thái độ, tư tưởng: Có quan điểm lịch sử, quan điểm toàn diện khi đánh giá văn học thời kì này; không khẳng định một chiều mà cũng không phủ nhận một cách cực đoan

B. PHƯƠNG TIỆN THỰC HIỆN

- GV: Sách giáo khoa Ngữ văn 12 – tập 1.

Sách giáo viên Ngữ văn 12 – tập 1.

- HS: SGK Ngữ văn 12 – tập 1, vở soạn, vở ghi.

C. PHƯƠNG PHÁP

GV tổ chức giờ dạy theo cách kết hợp các phương pháp: gợi tìm, kết hợp các hình thức trao đổi thảo luận, trả lời các câu hỏi.

D. TIẾN TRÌNH DẠY HỌC

1. Ổn định lớp

Lớp	Sĩ số	HS vắng
12A3		
12A4		
12A5		

2. Kiểm tra bài cũ

Kiểm tra sự chuẩn bị đầu năm học của học sinh.

3. Bài mới

Hoạt động 1. Hoạt động trải nghiệm

Ở chương trình Ngữ văn lớp 10 và 11, các em đã được tìm hiểu về các giai đoạn phát triển của nền văn học Việt Nam từ khi hình thành nền văn học dân gian, văn học viết từ thế kỉ X cho đến hết thế kỉ XIX. Ở chương trình Ngữ văn 12 này, các em sẽ được tìm hiểu thêm về một giai đoạn văn học có thể nói là phát triển trong hoàn cảnh đặc biệt của dân tộc : Chặng đường văn học từ Cách mạng tháng Tám năm 1945 đến hết thế kỉ XX.

HOẠT ĐỘNG CỦA GV	HOẠT ĐỘNG CỦA HS
Hoạt động 2. Hoạt động hình thành kiến thức mới Hướng dẫn học sinh tìm hiểu những nét khái quát nền văn học Việt Nam từ Cách mạng tháng tám 1945 đến năm 1975 + GV: Tác giả SGK đã triển khai bài học theo các nội dung như thế nào? + HS: Nêu các đề mục chính của bài học. + GV: Khái quát bằng sơ đồ:	

HOẠT ĐỘNG CỦA GV			HOẠT ĐỘNG CỦA HS	
Khái quát văn học Việt Nam từ Cách mạng tháng tám 1945 đến năm 1975				
Khái quát văn học Việt Nam từ 1945 đến 1975			Vài nét khái quát văn học Việt Nam từ năm 1975 đến hết thế kỉ XX	
Hoàn cảnh lịch sử, xã hội, văn hóa	Các chặng đường phát triển, thành tựu chủ yếu	Những đặc điểm cơ bản	Hoàn cảnh lịch sử, xã hội, văn hóa	Những chuyển biến và thành tựu bước đầu
Kết luận				
<p>- Thao tác 1:</p> <p>+ GV: Thời đại nào thì văn học ấy. Vậy VHVN từ CMTT 1945 đến 1975 đã tồn tại và phát triển trong những điều kiện, lịch sử, xã hội và văn hóa như thế nào?</p>			<p>I. KHÁI QUÁT VHVN TỪ CMTT NĂM 1945 ĐẾN NĂM 1975:</p> <p>1. Vài nét về hoàn cảnh lịch sử, xã hội, văn hoá:</p> <ul style="list-style-type: none"> - CMTT thành công đã mở kỉ nguyên mới cho dân tộc, khai sinh một nền văn học mới gắn liền với lí tưởng độc lập, tự do và chủ nghĩa xã hội. - Đường lối văn nghệ của Đảng, sự lãnh đạo của Đảng là một nhân tố quan trọng đã tạo nên một nền văn học thống nhất. - Hai cuộc kháng chiến chống Pháp và Mĩ kéo dài suốt 30 năm đã tạo nên những đặc điểm và tính chất riêng của nền văn học hình thành và phát triển trong điều kiện chiến tranh lâu dài và vô cùng ác liệt. - Nền kinh tế còn nghèo và chậm phát triển. - Giao lưu văn hoá hạn chế, chủ yếu tiếp xúc và chịu ảnh hưởng của văn hóa các nước XHCN (Liên Xô, Trung Quốc). 	
<p>- Thao tác 2: Hướng dẫn học sinh tìm hiểu quá trình phát triển và những thành tựu chủ yếu của văn học Việt Nam từ 1945 – 1975.</p> <p>+ GV: Văn học VN 1945-1975 phát triển qua mấy chặng?</p> <p>+ GV: Chủ đề chính của những tác phẩm văn học trong giai đoạn này là gì?</p>			<p>2. Quá trình phát triển và những thành tựu chủ yếu:</p> <p>a. Chặng đường từ 1945 đến 1954:</p> <p>* Chủ đề chính:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1945 – 1946: Phản ánh được không khí hồ hởi, vui sướng đặc biệt của nhân dân khi đất nước vừa giành được độc lập. - 1946 – 1954: <ul style="list-style-type: none"> + Phản ánh cuộc kháng chiến chống Pháp: gắn bó sâu sắc với đời sống cách mạng và kháng chiến. + Tập trung khám phá sức mạnh và những phẩm chất tốt đẹp của quần chúng nhân dân. + Thể hiện niềm tự hào dân tộc và niềm tin vào tương lai tất thắng của cuộc kháng chiến. 	
<p>+ GV: Truyện ngắn và kí có những thành tựu tiêu biểu nào?</p>			<p>* Thành tựu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Truyện ngắn và kí: (SGK) 	

HOẠT ĐỘNG CỦA GV	HOẠT ĐỘNG CỦA HS
	<ul style="list-style-type: none"> + <i>Một lần tới Thủ đô và Trận phố Ràng</i> (Trần Đăng) , + <i>Đôi mắt, Ở rừng</i> (Nam Cao) ; + <i>Làng</i> (Kim Lân) ; + <i>Thư nhà</i> (Hồ Phương) ,... + <i>Vùng mỏ</i> (Võ Huy Tâm) ; + <i>Xung kích</i> (Nguyễn Đình Thi) ; + <i>Đất nước đứng lên</i> (Nguyễn Ngọc)
<p>+ GV: Nêu tên những bài thơ hoặc tập thơ tiêu biểu ra đời trong văn học giai đoạn này?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Thơ ca: + <i>Cảnh khuya, Cảnh rừng Việt Bắc, Rằm tháng giêng, Lên núi..</i> (Hồ Chí Minh), + <i>Bên kia sông Đuống</i> (Hoàng Cầm), + <i>Tây Tiến</i> (Quang Dũng),.. + <i>Việt Bắc</i> (Tố Hữu).
<p>+ GV: Kịch nói trong giai đoạn này có những tác phẩm nổi bật nào?</p> <p>+ GV: Lĩnh vực phê bình văn học có những tác phẩm đáng chú ý nào?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kịch: + <i>Bắc Sơn, Những người ở lại</i> (Nguyễn Huy Tưởng) + <i>Chị Hòa</i> (Học Phi) - Lí luận, phê bình: + <i>Chủ nghĩa Mác và vấn đề văn hóa Việt Nam</i> (Trường Chinh) + <i>Nhận đường, Máy vấn đề về văn nghệ</i> (Nguyễn Đình Thi) + <i>Quyền sống của con người trong “Truyện Kiều”</i> (Hoài Thanh)
<p>+ GV: Nêu một số nét chính về hoàn cảnh lịch sử, xã hội chặng 1955-1964?</p> <p>+ GV: Chính vì vậy, chủ đề chính của những tác phẩm văn học giai đoạn này có gì khác trước?</p>	<p>b. Chặng đường từ năm 1955 đến năm 1964:</p> <p>* Chủ đề chính:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ngợi ca công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội - Nỗi đau chia cắt và ý chí thống nhất đất nước.
<p>+ GV: Văn xuôi trong giai đoạn này viết về những đề tài nào? Nêu tên một số tác phẩm tiêu biểu ?</p>	<p>* Thành tựu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Văn xuôi: mở rộng đề tài, bao quát nhiều vấn đề, phạm vi của cuộc sống: + Đề tài về sự đổi đời, khát vọng hạnh phúc của con người: <ul style="list-style-type: none"> o <i>Đi bước nữa</i> (Nguyễn Thế Phương) o <i>Mùa lạc</i> (Nguyễn Khải) o <i>Anh Keng</i> (Nguyễn Kiên) + Đề tài cuộc kháng chiến chống Pháp: <ul style="list-style-type: none"> o <i>Sống mãi với thủ đô</i> (Nguyễn Huy Tưởng) o <i>Cao điểm cuối cùng</i> (Hữu Mai) o <i>Trước giờ nổ súng</i> (Lê Khâm)

HOẠT ĐỘNG CỦA GV	HOẠT ĐỘNG CỦA HS
	<ul style="list-style-type: none"> + Đề tài hiện thực đời sống trước CMTT: <ul style="list-style-type: none"> o Tranh tối tranh sáng (Nguyễn Công Hoan). o Mười năm (Tô Hoài). o Vỡ bờ (Nguyễn Đình Thi). o Cửa biển (Nguyễn Hồng). + Đề tài công cuộc xây dựng CNXH: <ul style="list-style-type: none"> o Sông Đà (Nguyễn Tuân). o Bốn năm sau (Nguyễn Huy Tưởng). o Cái sân gạch (Đào Vũ).
<p>+ GV: Tình hình thơ ca trong giai đoạn này như thế nào? Có những thành tựu thơ ca tiêu biểu nào?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Thơ ca: nhiều tập thơ xuất sắc + Gió lộng (Tố Hữu). + Ánh sáng và phù sa (Chế Lan Viên). + Riêng chung (Xuân Diệu). + Đất nở hoa (Huy Cận). + Tiếng sóng (Tế Hanh).
<p>+ GV: Tình hình kịch nói trong giai đoạn này ra sao? Có những tác phẩm tiêu biểu nào?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kịch nói: + Một Đảng viên (Học Phi). + Ngọn lửa (Nguyễn Vũ). + Chị Nhàn và Nổi gió (Đào Hồng Cẩm).
<p>+ GV: Chủ đề chính của những tác phẩm văn học giai đoạn này là gì?</p>	<p>c. Chặng đường từ năm 1965 đến năm 1975:</p> <ul style="list-style-type: none"> * Chủ đề chính: Ngợi ca tinh thần yêu nước và chủ nghĩa anh hùng cách mạng
<p>+ GV: Hãy nêu tên những tác phẩm tiêu biểu trong thể loại văn xuôi văn học giai đoạn này?</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Thành tựu: - Văn xuôi: Phản ánh cuộc sống chiến đấu và lao động, khắc họa hình ảnh con người VN anh dũng, kiên cường, bất khuất. + Ở miền Nam: <ul style="list-style-type: none"> o Người mẹ cầm súng (Nguyễn Thi) o Rừng xà nu (Nguyễn Trung Thành). o Chiếc lược ngà (Nguyễn Quang Sáng). o Hòn Đất (Anh Đức). o Mẫn và tôi (Phan Tứ). + Miền Bắc: <ul style="list-style-type: none"> o Kháng chiến chống Mĩ của Nguyễn Tuân o Truyện ngắn của Nguyễn Thành Long, Nguyễn Kiên, Vũ Thị Thường, Đỗ Chu o Tiểu thuyết: Vùng trời (Hữu Mai), Cửa sông và Dấu chân người lính (Nguyễn Minh Châu), Bão biển (Chu Văn).
<p>+ GV: Tình hình thơ ca trong giai đoạn này có gì mới? Có những tác phẩm tiêu biểu nào?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Thơ ca: mở rộng và đào sâu hiện thực, tăng cường chất suy tưởng và chính luận. + Ra trận, Máu và hoa (Tố Hữu)

HOẠT ĐỘNG CỦA GV	HOẠT ĐỘNG CỦA HS
	<ul style="list-style-type: none"> + Hoa ngày thường, Chim báo bão (Chế Lan Viên) + Đầu súng trăng treo (Chính Hữu) + Vàng trắng quàng lửa (Phạm Tiến Duật) + Mặt đường khát vọng (Nguyễn Khoa Điềm) + Gió Lào cát trắng (Xuân Quỳnh) + Hương cây, Bếp lửa (Lưu Quang Vũ và Bằng Việt) + Cát trắng (Nguyễn Duy), + Góc sân và khoảng trời (Trần Đăng Khoa)
<p>+ GV: Kịch nói đạt được những thành tựu nào?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kịch nói: + Quê hương Việt Nam, Thời tiết ngày mai (Xuân Trình) + Đại đội trưởng của tôi (Đào Hồng Cẩm) + Đôi mắt (Vũ Dũng Minh) - Lí luận, phê bình: Các công trình của Đặng Thai Mai, Hoài Thanh, Xuân Diệu, Chế Lan Viên...
<p>+ GV: Cho HS đọc SGK và yêu cầu HS tóm tắt những đóng góp của xu hướng văn học tiến bộ, yêu nước và cách mạng.</p>	<p>d. Văn học vùng địch tạm chiếm:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Phức tạp: xen kẽ nhiều xu hướng phản động, tiêu cực, đòi truy và tiến bộ, yêu nước, cách mạng. - Hình thức thể loại: gọn nhẹ như truyện ngắn, phóng sự, bút kí. - Tác phẩm tiêu biểu: + Hương rừng Cà Mau (Sơn Nam) + Thương nhớ mười hai (Vũ Bằng)
<p>- Thao tác 3: Hướng dẫn học sinh tìm hiểu những đặc điểm cơ bản của văn học giai đoạn 1945 – 1975.</p> <p>+ GV: Nhìn một cách bao quát văn học VN 1945- hết TK XX mang những đặc điểm nào?</p> <p>+ GV: Khuynh hướng chủ đạo của nền văn học cách mạng là gì?</p> <p>+ GV: Văn học giai đoạn này tập trung vào những đề tài nào?</p> <p>+ GV: Nhân vật trung tâm trong những tác phẩm văn học giai đoạn này là những con người như thế nào?</p>	<p>3. Những đặc điểm cơ bản của văn học Việt Nam từ CMTT năm 1945 đến năm 1975</p> <p>a. Nền văn học chủ yếu vận động theo hướng cách mạng hoá, gắn bó sâu sắc với vận mệnh chung của đất nước.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Khuynh hướng, tư tưởng chủ đạo: tư tưởng cách mạng, văn học là thứ vũ khí phục vụ sự nghiệp cách mạng, nhà văn là người chiến sĩ - Đề tài: Tổ Quốc với hai vấn đề trọng đại: đấu tranh bảo vệ, thống nhất đất nước và xây dựng chủ nghĩa xã hội - Nhân vật trung tâm: người chiến sĩ, dân quân, du kích, TNXP; người lao động mới có sự hòa hợp giữa cái riêng và cái chung, cá nhân và tập thể. → Văn học là tấm gương phản chiếu những vấn đề trọng đại của LSĐT.